

Nội dung bài viết

1. [Soạn Ngữ văn lớp 6 Bài: Trái Đất - cái nôi của sự sống \(Kết nối tri thức\)](#)

Soạn Ngữ văn lớp 6 Bài: Trái Đất - cái nôi của sự sống (Kết nối tri thức)

Trước khi đọc

Câu 1 (trang 78 SGK Ngữ văn 6 Tập 2 mới)

- Bài hát “Trái Đất này là của chúng mình” – Trương Quang Lục.
- Ấn tượng, cảm xúc: Yêu quý, thương mến, ...
- Để hiểu biết và yêu quý hơn hành tinh xanh này, chúng ta cần phải tìm đến những nguồn thông tin khác hay loại tài liệu khác như: báo, tạp chí, sách khoa học, ...

Câu 2 (trang 78 SGK Ngữ văn 6 Tập 2 mới)

- Sự sống muôn màu: sự sống trên Trái Đất đa dạng, phong phú với nhiều loài thực vật, động vật và cả con người.

Ví dụ: Thế giới hữu sinh thật muôn màu muôn vẻ.

+ Có loài chỉ có thể quan sát được bằng kính hiển vi như vi sinh vật. Có loài mang kích thước khổng lồ cây bao báp, cá voi xanh, khủng long,... Có vô số loài thực vật, động vật sinh sôi nảy nở,... Tất cả tồn tại, phát triển theo những quy luật sinh học lạ lùng, bí ẩn.

+ Con người – đỉnh cao tiến hóa của vật chất sống trên Trái Đất. Sự xuất hiện của loài người dường như có quan hệ với khởi nguồn của một đại dương ở Đông Phi. Từ khi xuất hiện trên Trái Đất, loài người đã không ngừng đấu tranh để tồn tại và phát triển. Với năng lực trí tuệ ngày càng hoàn thiện, con người đã vươn lên làm chủ thiên nhiên, đạt được những thành tựu to lớn trong nhiều lĩnh vực hoạt động.

Trái Đất là một hành tinh xanh tràn đầy sự sống và là cái nôi diệu kỳ của sự sống.

Đọc văn bản

Gợi ý trả lời câu hỏi trong bài đọc:

1. Theo dõi: Phần sa-pô với những dòng chữ in đậm.

- Phần sa-pô: chính là phần nội dung mở đầu nằm ở phía trên cùng của bài viết. Đoạn sa-pô có thể được viết bởi 1 hoặc nhiều câu văn hoàn chỉnh khác nhau. Những câu văn này có thể ngắn, có thể dài nhưng nó phải mang tính khái quát để người đọc hiểu được nội dung phần thông tin mà người viết cung cấp phía dưới.

- Trong văn bản “Trái Đất – cái nôi của sự sống”, phần sa-pô đưa ra dưới dạng hàng loạt các câu hỏi: “Vì sao Trái Đất thường được gọi là hành tinh xanh? Trên hành tinh ấy, sự sống đã nảy nở tốt đẹp như thế nào? Con người có thể làm gì để bảo vệ Trái Đất?”

2. Theo dõi: Văn bản được triển khai với nhiều đề mục in đậm

- Các đề mục in đậm:

- + Trái Đất trong hệ Mặt Trời
- + “Vị thế hệ mệnh” của sự sống trên Trái Đất
- + Trái Đất – nơi cư ngụ của muôn loài
- + Con người trên Trái Đất
- + Tình Trạng Trái Đất hiện ra sao?

3. Theo dõi: Những miêu tả về sự hiện diện của nước trên Trái Đất.

- Nước chính là “vị thế hệ mệnh” của sự sống trên Trái Đất.
- Nhờ có nước, đặc biệt là dạng lỏng, Trái Đất trở thành nơi duy nhất trong hệ Mặt Trời có sự sống....
- Hành tinh của chúng ta quả là giàu nước:
  - + Nước bao phủ gần $\frac{3}{4}$ ....vô cùng phức tạp.

4. Theo dõi: Sự sống trên Trái Đất phong phú như thế nào?

- Có loài chỉ có thể quan sát được bằng kính hiển vi như vi sinh vật. Có loài mang kích thước khổng lồ cây bao bắp, cá voi xanh, khủng long,....
- Có vô số loài thực vật, động vật sinh sôi nảy nở,...
- Tất cả tồn tại, phát triển theo những quy luật sinh học lạ lùng, bí ẩn.

5. Theo dõi: Vì sao có thể khẳng định con người là đỉnh cao kì diệu của sự sống trên Trái Đất?

- Con người là đỉnh cao kì diệu của sự sống vì:
- + Con người là động vật bậc cao, có não và hệ thần kinh phát triển nhất, có ý thức, có tình cảm, có ngôn ngữ, biết tổ chức cuộc sống theo hướng tích cực....

6. Suy luận: Ý sau cùng của bài có lạc đề không?

- Ý sau cùng này không lạc đề. Nó chứa đựng 2 nội dung:
- + Xác định lí do làm vật lên lời tự vấn nhưc nhối.
- + Phát biểu nhận thức của bản thân về vấn đề

Sau khi đọc**Nội dung chính:**

Đây là một văn bản thông tin hoàn chỉnh cả về nội dung và hình thức. Văn bản tập trung đưa tới những thông tin nhằm thuyết phục người đọc rằng Trái Đất hội đủ điều kiện để sự sống nảy sinh, phát triển và sự thực, sự sống đã nảy nở hết sức đa dạng. Bên cạnh đó văn bản cũng nhằm tới mục tiêu tác động vào độc giả, nâng cao ý thức của mỗi người trước trách nhiệm bảo vệ “ngôi nhà chung”. Văn bản có sự liên kết chặt chẽ giữa các phần, các đoạn và tất cả đều hướng đến làm sáng tỏ chủ đề được chính nhan đề - “Trái Đất- cái nôi của sự sống” xác định.

Gợi ý trả lời câu hỏi sau khi đọc:**Câu 1 (trang 81 SGK Ngữ văn 6 Tập 2 mới)**

- Trái Đất là một trong tám hành tinh của hệ Mặt Trời.
- Nước chiếm 3/4 bề mặt Trái đất. Nhờ có nước sự sống trên Trái đất phát triển dưới nhiều dạng phong phú, từ vi sinh vật mang cấu tạo đơn giản đến động vật bậc cao có hệ thần kinh vô cùng phức tạp.
- Trái Đất là nơi cư ngụ của muôn loài. Tất cả mọi dạng tồn tại của sự sống đều tồn tại, phát triển theo những quy luật sinh học bí ẩn.
- Con người là đỉnh cao kỳ diệu của sự sống trên trái đất. Con người là động vật bậc cao có tình cảm, ngôn ngữ, biết tổ chức cuộc sống theo hướng tích cực. Tuy nhiên,

cũng chính con người đã làm ảnh hưởng tiêu cực đến Trái Đất bằng hành động khai thác thiên nhiên một cách bừa bãi.

- Tình trạng của Trái Đất đang từng ngày từng giờ bị tổn thương. Câu hỏi Trái Đất có thể chịu đựng được đến bao giờ là câu hỏi nhân loại không thể làm ngơ.

Câu 2 (trang 81 SGK Ngữ văn 6 Tập 2 mới)

- Bức tranh minh họa làm nổi bật những ý đã triển khai ở phần chữ, vốn được thu tóm bằng đề mục “Trái Đất – nơi cư ngụ của muôn loài”.

- Trong tranh xuất hiện nhiều loài sinh vật sống trên mặt đất và dưới nước. Dù có nhiều chi tiết tả thực một số loài động – thực vật nhưng bức tranh chủ yếu mang tính cách điệu, biểu trưng, giúp người đọc có được sự hình dung bao quát về không gian tồn tại của vạn vật trên hành tinh chúng ta.

Câu 3 (trang 81 SGK Ngữ văn 6 Tập 2 mới)

- Phần 2, tác giả nói về sự hiện diện của nước trên Trái Đất. Đây là phần có ý nghĩa quan trọng trong việc làm nổi bật mạch thông tin chính của văn bản:

+ Vừa làm sáng tỏ nhan đề văn bản (nếu muốn khẳng định Trái Đất là cái nôi của sự sống thì không thể bỏ qua việc chứng minh Trái Đất có tài nguyên nước d ã dào).

+ Vừa xác định hướng triển khai các phần kế tiếp (nói về tính đa dạng của sự sống nhờ có nước và nói về con người với tư cách là “đỉnh cao kì diệu của sự sống”)

- Như vậy, nếu thiếu phần 2, mối liên kết chặt chẽ giữa các phần và các yếu tố cấu tạo của văn bản sẽ bị phá vỡ.

Câu 4 (trang 81 SGK Ngữ văn 6 Tập 2 mới)

- Bổ sung sự kì diệu của sự sống trên Trái Đất:

+ động vật – thực vật

+ loài sống trên cạn – loài sống trên không – loài sống dưới nước

+ màu sắc – hình dáng – khả năng thích nghi – trí thông minh, ...

Câu 5 (trang 81 SGK Ngữ văn 6 Tập 2 mới)

- Khi khẳng định, con người là đỉnh cao kì diệu của sự sống, tác giả đã xuất phát từ góc nhìn chủ quan của con người nói về chính mình.

- Điều khiến con người được xem là đỉnh cao kì diệu là:
  - + Con người là động vật bậc cao, có não và hệ thần kinh phát triển nhất, có ý thức, có tình cảm, có ngôn ngữ, biết tổ chức cuộc sống theo hướng tích cực....
  - + Bằng bàn tay lao động sáng tạo, con người đã cải tạo lại bộ mặt của Trái Đất, khiến cho nó “người” hơn, thân thiện hơn.
- Tuy nhiên sự sống trên Trái Đất sẽ kì diệu hơn nếu con người không khai thác thiên nhiên một cách bừa bãi, gây ảnh hưởng xấu.

Câu 6 (trang 81 SGK Ngữ văn 6 Tập 2 mới)

- Phần cuối của văn bản chứa đựng nỗi lo âu về tình trạng Trái Đất hiện nay.
  - + Trước hết, người viết nói tới một số thảm họa do hành động “vô ý thức hay bất chấp tất cả của con người” gây ra cho hành tinh này.
  - + Tiếp theo, câu hỏi “Trái Đất có thể chịu đựng đến bao giờ?” xoáy sâu vào tình trạng Trái Đất hầu như đã huy động hết khả năng chịu đựng của mình trước những gì đã và đang diễn ra. Rõ ràng, “sức khỏe” của Trái Đất đang “có vấn đề”. Điều đó cũng có nghĩa là “ngôi nhà chung” mà chúng ta cư ngụ đang đứng trước những thách thức to lớn, đòi hỏi mọi người phải thể hiện tinh thần trách nhiệm, không được khoanh tay đứng nhìn.

Câu 7 (trang 81 SGK Ngữ văn 6 Tập 2 mới)

- Kinh nghiệm về cách đọc một văn bản thông tin:
  - + Cần xác định đúng thông tin cơ bản của văn bản thông tin dựa vào nhan đề và phần sa-pô (nếu có)
  - + Đánh giá hiệu quả của cách triển khai văn bản thông tin mà tác giả đã chọn.
  - + Đánh giá tính chính xác và tính mới của văn bản, thông qua hệ thống ý, số liệu, hình ảnh, ... đã được tác giả sử dụng.

Viết kết nối với đọc

Bài tập (trang 81 SGK Ngữ văn 6 Tập 2 mới)

Hãy viết đoạn văn (khoảng 5-7 câu) về chủ đề Để hành tinh xanh mãi xanh....

Đoạn văn tham khảo:

Soi ngược vào những bức tranh phong cảnh đẹp đẽ của đất nước trong thơ ca, chúng ta mới thấy mảnh đất chúng ta đang sinh sống hiện nay bị ảnh hưởng nhiều bởi những hậu quả của ô nhiễm môi trường: mùa thu se se lạnh của Hà Nội bị thay thế bởi cái nóng oi bức mà dai dẳng của mùa hạ, mực nước biển dâng cao gây lũ lụt làm thiệt hại cả về người và của, một số sinh vật tuyệt chủng vì mất nơi sinh sống, không ít người tử vong vì ô nhiễm nguồn nước và không khí,... Thật đáng buồn khi người đầu độc nhân loại và các sinh vật khác trên hành tinh lại được coi là bộ phận sở hữu những phát minh vĩ đại làm thay đổi nền văn minh trên Trái đất. Vì vậy, để hành tinh xanh mãi xanh, bảo vệ môi trường là trách nhiệm của tất cả mọi người, mọi công dân trên hành tinh xanh này. Chúng ta phải cùng nhau chung tay thì mới có thể tạo ra tác động đủ lớn giúp đẩy lùi và ngăn chặn ô nhiễm môi trường, làm ảnh hưởng đến cuộc sống của chính bản thân và các sinh vật khác.